

Esperanto Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift
ISSN 0772-540 X

18de jaargang, nr. 104 (2)
maart-april 1987

COMPUTERS IN HET BABEL VAN EUROPA

Babel bestaat. We hebben het eindelijk gevonden. Op het eind van de 20ste eeuw noemt het zich Europese Gemeenschap en zijn toren staat in Brussel op het Schumanplein.

Bij het begin van 1986 waren er zeven officiële talen in de Europese gemeenschap. Dat is veel. Sinds de tien evenwel aangegroeid zijn tot twaalf met de toetreding van Spanje en Portugal, heeft Babel zich „verrijkt" met twee nieuwe talen. De toetreding van die twee landen betekende zeker en vast een bron van culturele verrijking, maar evenzeer oorsprong van een technologische warboel. Aangezien er negen talen in het spel zijn, moet men heel wat kruisvertalingen voorzien van de ene naar de andere.

Bij het begin van 1986 waren er 42 mogelijke combinaties. Door het toevoegen van het Spaans en het Portugees zijn er nu al 72 combinaties mogelijk. Van ongeveer 1000 vertalers en tolken voor het Europa der Tien, moet men nu reeds een beroep doen op meer dan 1200 voor het Europa der Twaalf. Vorig jaar betekende dat 700 000 bladzijden vertaalwerk. Men kan zich voorstellen tot welke hoogten ons dat nu voert. Het uur van de computer is dus aangebroken.

Dat uur was al zeker tien jaar aangebroken. Maar ondertussen is de informatieverwerking ook niet stil blijven staan, en de noden van nu zijn helemaal niet meer te vergelijken met die van 1976.

Het onderzoek naar automatische of computerondersteunde vertaling wekt de belangstelling van alle regeringen en ondernemingen. In Japan schijnt dit onderzoek, in samenhang met de ontwikkeling van de computer van de vijfde generatie, het verst gevorderd.
Ingenieurs van de computerfirma SHARP zijn bezig een computer te ontwikkelen die in staat is drie talen te gelijkertijd te vertalen, op basis van een woordenschat van de 2000 meest gebruikte woorden en die tevens zijn vertaling in gesproken vorm kan weergeven dank zij een spraaksynthesizer.
Sinds tien jaar werkt de Europese Gemeenschap met vertaalsystemen. Systran (SYStem TRANslation) is in gebruik sinds 1976, en EUROTRA is sinds kort opgestart. Het doel is bekend: ongeveer 1 000 000 bladzijden vertaalwerk per jaar in negen talen en tweeënzeventig combinaties.
De vertaal-bewerking is niet alleen complex, maar vereist ook een enorme geheugenruimte. In dat geheugen moeten immers alle woorden met hun spelling en diverse functies opgenomen worden.
Wanneer twee woorden hetzelfde geschreven worden maar tot verschillende woordsoorten behoren en verschillende functies

(vervolg op blz. 3)

Esperanto - Panorama
Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w.

Redactie en administratie België
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
☎ (03) 234.34.00

Administratie Nederland
Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 200 fr. in België, 11 *f* in Nederland.
Steunabonnement: 400 fr. in België, 22 *f* in Nederland.
Vijfjarig abonnement: 800 fr. in België, 44 *f* in Nederland.
Vijfjarig steunabonnement: 1 600 fr. in België, 88 *f* in Nederland.
Levenslang abonnement: 5 000 fr. in België, 275 *f* in Nederland.
Levenslang steunabonnement: 10 000 fr. in België, 550 *f* in Nederland.

Advertenties
1/1 blz. 2850 fr.* of *f* 165
1/2 blz. 1550 fr.* of *f* 90
1/3 blz. 1200 fr.* of *f* 70
1/4 blz. 850 fr.* of *f* 50
1/8 blz. 500 fr.* of *f* 29
Kleine advertenties 15 fr.* of *f* 0,90 per woord.
Identieke advertenties in 6 opeenvolgende nummers: 5 × de prijs van 1 advertentie.
Reductie voor Esperanto-organisaties: 33 %.
Toeslag voor vergroten of verkleinen van een tekening: 300 fr. * (éénmalig). (* + 19 % BTW)

Rekeningen
Voor België: 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
Voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteur: Paul Peeraerts.

Verantwoordelijke uitgever:
Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 1ste van iedere oneven maand.

Bijvoegsels bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. De kosten door het bijvoegen van het drukwerk veroorzaakt, worden gefactureerd.

Teksten voor publikatie moeten op het redactie-adres toekomen uiterlijk de 1ste van de even maand.

De redactie heeft het recht ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Esperanto Panorama

WEDSTRIJD

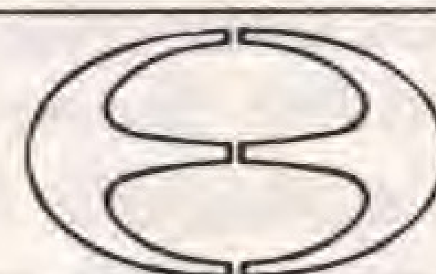
Ons nieuwe blazoen
vraagt een heldere klaroen!

De Vlaamse Esperantobond is bezig aan een grootscheepse publiciteitscampanje. Dat heb je ongetwijfeld al gemerkt aan de nieuwe folders, de vernieuwde opmaak van Esperanto-panorama, de diverse uitzendingen op radio en televisie, de verslagen in kranten en de aanwezigheid op de voorbije boekenbeurs.
Voor de campanje ontbreekt ons tot nog toe echter een inslaande slagzin. Je kent ze waarschijnlijk ook wel, de slogans met dubbele bodem die in de „echte" publiciteitskampanjes worden gebruikt:
Philips lichtjaren voor (Philips ligt jaren voor) of *Hey is voor ruit* (Hey is vooruit).

Wie stuurt ons de Esperantoslogan van de (nieuwe) eeuw?
Om een eigen slogan te vinden, organiseert de Vlaamse Esperantobond een wedstrijd. Ze staat open voor iedereen in het Nederlandse taalgebied. Voorstellen mogen tot uiterlijk 27 maart 1987 worden gezonden naar de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen met de vermelding „Wedstrijd VEB". Uit de inzendingen wordt de beste slogan geselecteerd. Hij zal worden voorgesteld ter gelegenheid van het Esperantocongres te Amersfoort (3-5/4/1978). De prijs bestaat uit 10 uitgaven van „Librorondo STAFETO". Succes ermee!

Een curiosum?
De heer Pirlot zond ons twee artikelen over het honderdjarig bestaan van het Esperanto die respectievelijk verschenen in *L'Indépendant* (Perpignan, Frankrijk) en *La Wallonie* (België). Niets buitenissigs, wel? Wat opviel was echter dat beide artikelen identiek luidden. Het commentaar van Pirlot ligt dan ook voor de hand: wanneer de Esperantobeweging iets meer de internationale persbureaus zou informeren, zouden er misschien meer artikelen in kranten verschijnen.

Esperanto in de wereld

Zamenhofprijs
Tijdens een plechtige ceremonie in het hoofdkwartier van de UNESCO in Parijs, werd door de heer G. Maertens, namens Universala Esperanto-Asocio (UEA) aan de heer M'Bow, directeur-generaal van de UNESCO, de Zamenhofprijs overhandigd. De Zamenhofprijs, die onlangs door UEA in het leven werd geroepen, is bedoeld om ieder jaar lof te betuigen aan een personaliteit met internationale faam die zich heeft laten opmerken door zijn (haar) bijdrage tot een betere internationale communicatie. Van de verschillende toespraken die tijdens deze prijsuitreiking plaatsvonden, viel vooral deze op van prof. A. Martinet, een wereldberoemde Franse taalkundige. Hij zei dat „het Esperanto het recht verworven heeft om de hulptaal voor de hele wereld te zijn."

(G.v.A. 9 jan. 1987)

„Pen-Club" congresseert
Ter gelegenheid van hun congres dat plaatsheeft van 10 tot 17 mei 1987, en als thema heeft „Literatuur uit de grensgebieden", organiseert de Internationale „Pen-Club" een seminarie over Esperanto, op zich immers ook een „grensgebied". Tijdens dit seminarie zal, op 14 mei, tussen 16.00 en 18.00 uur, de heer Tazio Carlevaro de nieuwe Esperanto-Antologio met oorspronkelijke Esperanto-poezie en parallelle vertalingen in het Italiaans, die werd samengesteld door D. Bertolini, aan het publiek voorstellen. Dit gebeurt in het kader van een lezing over de betekenis van het Esperanto als tussentaal. Bij deze nodigt de heer Carlevaro alle Esperanto-leden van de Pen-Club uit om aan dit seminarie deel te nemen en zo op waardige wijze deze unieke kans om met Esperanto naar buiten te treden, te benutten.

(vervolg van blz. 1)

hebben, dan moet een systeem van regels de computer in staat stellen de ware aard en functie van het actuele woord in de zin te achterhalen. Eens de logische en grammaticale analyse is uitgevoerd, worden de woorden in de doeltaal vertaald. Ook hier helpt een regelsysteem de overeenkomstige term te selecteren.
Ondanks de complexiteit van de bewerkingen, is de vertaalsnelheid van de computer veel groter dan die van de menselijke vertaler. De computer kan ongeveer 360 000 woorden per uur aan, terwijl een professioneel vertaler er hooguit 250 haalt. Het grootste probleem is de startprocedure.
Systran heeft ook buiten Europa toepassingen gevonden. De Canadese Meteorologische Dienst doet er beroep op om weerberichten uit het Engels in het Frans te vertalen. Het werk bij de Europese gemeenschap is uitgebreider. Toch meent men dat ongeveer 78% van de documenten na machinevertaling voldoende begrijpbaar zijn. Zolang men hem geen literaire vertalingen toevertrouwt, kan de machine zich vrij goed uit de slag trekken. Voor de schone letteren gelieve U tot uw gewone vertaler te wenden.
Systran heeft reeds vele klanten, of tenminste potentiële klanten. Eurotra is een ander paar mouwen. Dat systeem werkt niet meer met taalparen, maar werkt vanuit diverse brontalen naar diverse doeltalen. Zijn ambitie is het een vooruitstrevend systeem uit te werken en te commercialiseren voor de negen talen. Eurotra zou in staat moeten zijn alle mogelijke combinaties te dekken.
Met de eerste ontwikkelingsfase werd in 1983 gestart en men voorzag daarvoor een periode van vijf en een half jaar. Voor de tweede fase voorziet men twee jaar, en voor de derde en laatse fase achttien maanden. De prijs? Waarom het huidig budget vermelden? Dat zal ver overschreden worden, wat niemand hoeft te verwonderen.

La philatélie française
In het decembernummer van het tijdschrift *La philatélie française* verscheen een artikel van een bladzijde over Esperanto en de filatelie. Daarin wordt verslag gedaan over het Wereldcongres in Peking, de Chinese Esperantobeweging, en de filatelistische curiosa die naar aanleiding van het congres werden uitgegeven.

Universitaire cursussen
Van 6 tot 18 juli worden er te Sart-Tilman, Universiteit van Luik, Universitaire Zomercursussen georganiseerd waarin professoren uit diverse landen lezingen zullen houden over o.a. linguistiek, ecologie en sterrekunde. Inlichtingen zijn te verkrijgen op het secretariaat van de Universitaire Zomercursussen: SUK, José Jacobs, B.P. 62, Liège X, België.

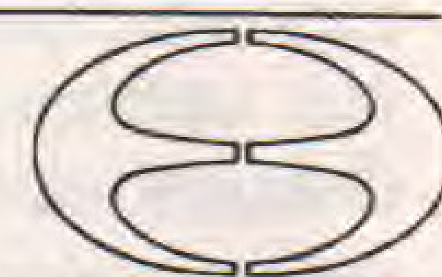
Een correspondentieaanvraag ontvingen we van Juan Jesús Torres Sosa, Calle Lorca n° 3, piso 5°, puerta 9, 46018 Valencia, Spanje. Hij heeft net Esperanto geleerd en wil graag corresponderen met jongeren tussen 16 en 35.

Internationale Radio Zwitserland
Uit een informatiebrochure van de Zwitserse Internationale Radio leren we dat zij naast programma's in het Engels, Frans Duits, Italiaans, Romanche, Portugees, Spaans en Arabisch ook uitzendingen verzorgen in het Esperanto en wel op woensdag en zaterdag om 01.15, 03.15, 07.45, 10.45, 13.15, 15.15, 17.15 en 22.15 UTC (in onze tijd één uur later).
Medewerkers zijn bekende Zwitserse esperantisten. De radioprogramma's zijn vrij goed te ontvangen. Graag ontvingen zij reacties op de uitzendingen van de luisteraars.

11a IJF – 2a MF en Torino
De Italiaanse Esperanto Jeugd deelt mee dat het 11de Internationaal Jongeren Festival en het 2de Mediteraan Festival plaatsheeft van 15 tot 21 april in Turijn. Het thema, „De moderne maatschappij tussen magie en technologie", probeert de houding van Europese jongeren aangaande (ir)rationalisme te analizeren. De aandacht wordt vooral gespitst op de historische wortels en de sociale gevolgen van (ir)rationele denkstromingen. Op het programma staan o.a. computer-horoskoop. werkgroepen Tarrot en Astrologie en een excursie in Turijn, stad van industrie en zwarte kunst. Wie wil meewerken kan contact opnemen met F. Noziglia, V.D. Cuneo 101, 16040 Calvari (GE), tel. 0184-358213. Inlichtingen en inschrijvingen: F. Amerio, V. Volante 16, I-10133 Torino, tel. 011-630734.

INFOLANGUES in Rouen
Naar het voorbeeld van de tentoonstelling Expolangues te Parijs, werd een gelijkaardige tentoonstelling georganiseerd in Rouen, op uitnodiging van de plaatselijke Kamer van Koophandel. De Esperantostand werd uitmuntend verzorgd door twee jongeren van Rouen terwijl François Lo Jacomo voor een twintigtal aanwezigen een voordracht hield over „Esperanto, droom van gisteren of taal voor morgen?" Een verslag op de nationale radio en in de locale televisie en het feit dat er veel informatie-aanvragen waren, maakte het initiatief de moeite waard.

Twee doctoraatsthesissen over Esperanto
Op 17 juni 1986 verdedigde professor Josè Passini, professor Italiaans en Esperanto aan de federale Universiteit van Juiz-de-Fora (Brazilië), zijn thesis „Beschrijving van het Esperanto" aan de Universiteit van Rio de Janeiro. Hij ontving zijn doctorsgraad in de linguistiek met de grootste onderscheiding. In zijn thesis behandelt hij de internationale communicatie en vertalingen in internationale instellingen (Unesco, Rode Kruis, Europees Parlement...). Hij behandelt ook de „halve plantalen" en beëindigt zijn thesis met een vergelijking tussen Esperanto, Engels, Portugees, Frans en Italiaans.
Een week later stelde dr. G. Mattos, professor Linguistiek en Esperanto aan de Federale Universiteit van Paraná aan het Departement Linguistiek van die universiteit zijn thesis voor: „De polemiek van de deelwoorden in het Esperanto". Ook hij ontving daarop de graad van doctor in de linguistiek.

Jubileumcomité 1987

Reeds in ons vorig nummer publiceerden wij een lijst van prominenten uit het Vlaamse land die hebben plaatsgenomen in het beschermcomité dat werd opgericht ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de internationale taal Esperanto. Daar er ondertussen nog heel wat beschermers bij kwamen, drukken we hier nogmaals de volledige lijst af:

F. Adams, rector van de Universitaire Instelling Antwerpen
D. Coens, minister van Onderwijs
H.B. Cools, burgemeester van de Stad Antwerpen
A. Daelemans, directeur-generaal van het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs
P. Dewael, gemeenschapsminister van Cultuur
W. S. H. Dierick, rector van de Universiteit Antwerpen
K. Dillen, voorzitter van het Vlaamse Blok
J. Gabriëls, ondervoorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers
G. Geens, voorzitter van de Vlaamse Executieve
T. Kelchtermans, gemeenschapsminister van Onderwijs en Vorming
A. Kinsbergen, gouverneur van de Provincie Antwerpen
S. Loccufier, rector van de Vrije Universiteit Brussel
G. Maertens, rector van de Katholieke Universiteit Leuven, campus Kortrijk
J. Maja, secretatis-generaal van de Nationale Commissie van de Unesco
J. Monsaert, burgemeester van de Stad Gent
A.M. Neyts-Uyttebroeck, voorzitter van de Partij voor Vrijheid en Vooruitgang
I. Roggen, gouverneur van de Provincie Brabant
F. Swaelen, voorzitter van de Christelijke Volkspartij
L. Tindemans, minister van Buitenlandse Betrekkingen
F. van Acker, burgemeester van de Stad Brugge en Minister van Staat
M. van Herreweghe, Eresenator
K. van Miert, voorzitter van de Socialistische Partij
A. Vansina, burgemeester van de Stad Leuven
L. Verhaegen, rector van het Limburgs Universitair Centrum

Esperantotoneel in Kortrijk

Op 16 december 1986 namen wij deel aan de Algemene Vergadering van de Culturele Raad van Kortrijk in de Stadsschouwburg. Een 400-tal afgevaardigden van de diverse culturele verenigingen waren er aanwezig. Tussen de verschillende nummertjes die de vergadering wat animatie bezorgden, kregen we ook een origineel toneelstukje te horen en te zien, door de Esperantogroep *La Konkordo* van Kortrijk. Wij weten dat L.L. Zamenhof de samensteller is van de internationale taal Esperanto. Maar... wordt dit een saaie uitleg over... Niks van... De regie en coördinatie was in handen van de heer J. Hanssens, secretaris van de vereniging. Hij maakte er – samen met de noeste medewerking van enkele clubleden – een zeer origineel iets van. Zo ging het min of meer:
Een aantal vreemdelingen, allen van verschillende nationaliteit, kwamen „toevallig" ongeveer te gelijkertijd in onze stad aan. Eén na één vroegen ze aan een dame die „toevallig" aan het breien was op een bank die al even „toevallig" in een park stond, de weg naar het stadhuis – ieder in zijn eigen taal, natuurlijk. Daar die dame er uiteraard niets van begreep, zei ze – na aankomst van alle toeristen – zo langs haar neus weg: „Als al die mensen nu eens Esperanto zouden kennen, dan zou er hier helemaal geen taalprobleem bestaan." „Toevallig" kenden al die toeristen de taal van Zamenhof en bij het horen van het woord Esperanto werd het ijs gebroken. Er werd kennis gemaakt en er ontstond een gemoedelijk gesprek. Alle taalproblemen waren meteen van de baan en de weg naar het stadhuis lag open...
Een originele vondst was dat iedere toerist een koffer bij zich had met erop de naam van

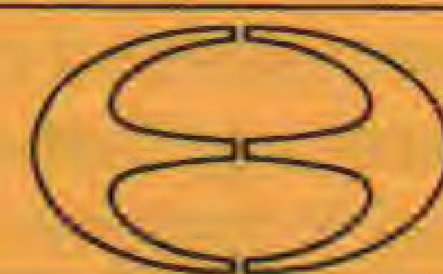
zijn eigen land (naam zichtbaar bij hun eerste optreden), maar bij de kennismaking draaide iedereen zijn bagage om en we konden duidelijk zevenmaal het woord ESPERANTO lezen.
Tot slot werd het mooie gedicht van Guido Gezelle *Se aŭskultas la animo* voorgedragen door een lid van de groep.
Voegen we er nog aan toe dat een informatiefolder van 8 bladzijden, opgesteld door de Kortrijkse Esperantogroep, aan de ingang werd uitgedeeld, met inlichtingen over de taal, een mini-cursus en de 2-talige teksten van het gedicht en het toneelstukje. Zo kon iedereen in de zaal het gebeuren volgen en gemakkelijker begrijpen.
Al bij al een echt puike prestatie van de Kortrijkse Esperantogroep en een lovenswaardige en positieve bijdrage tot de bekendmaking en verspreiding van het Esperanto in het jubileumjaar.
En later, er nog even over namijmerend, bekroop ons toch het gevoel wat een moed en volharding die mensen van de Esperantogroep aan de dag hebben gelegd om dit resultaat te bereiken... Kenden wij op dit ogenblik maar Esperanto... Maar het is nooit te laat...

Mevr. J. Verfaillie, niet-esperantiste

Mijn eerste jaar in een nieuwe wereld!

Kan jij het geloven? Ik niet! En toch is het waar. Minder dan één jaar geleden wist ik niet dat Esperanto bestond! Maar toen vertelde mijn moeder mij, vol enthousiasme, over een cursus die zij volgde. Uit nieuwsgierigheid ben ik er toen ook aan begonnen. En ... zes maanden later was ik op weg – voor de eerste maal de lucht in! – naar het internationaal jongerenkongres in Israel. Nooit voelde ik me ergens beter thuis dan daar! Na twee uur kon ik zelfs niet meer voelen dat ik een vreemde taal sprak. Alles liep zo natuurlijk, alsof we allen onze moedertaal spraken, en toch kwamen we uit een twintigtal verschillende landen. De vier weken Israel en Egypte (ja, ik had er een staartje aan gebreid) vlogen om, en ik leerde de weemoed van het afscheid verzachten door vele weerziensplannen.
Voor en na het congres logeerde ik bij Esperantogezinnen en ook daar was ik steeds opnieuw welkom. Pas na het internationale congres leerde ik in Overpelt de Vlaamse en Nederlandse Esperantojeugd kennen en zopas keerde ik terug van een internationaal jaareinde in Keulen. Bijna 400, vooral Europese, Esperantojongeren spetterden daar van het oude in het nieuwe. Ik ben er nog zo vol van dat ik er stil van word.
Zo was het eerste jaar. Hoe zullen de volgende worden? Polen staat al op het programma... en nog zoveel meer. Onze Esperantoleraar zei ons: „Esperanto opent een venster op de wereld. Hij onderdreef nog geen klein beetje! Mijn God, mijn ganse voorgevel is weg!!!

Mariroza

Teksten voor het volgende nummer van Esperanto-Panorama moeten op de redactie toekomen voor 1 april. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties, zie onze tarieven op p. 2

AALST

Esperantogroep *La Pioniro* ☆

Inlichtingen: de hr. E. D'Hondt, Wilgstraat 25A, 9440 Erembodegem, tlf. (053) 77 44 97.

Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping).

ALKMAAR

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, tlf. (02208) 45 82.

Bijeenkomsten: de derde maandag van de maand.

ALMELO

NEA-sekcio

Inlichtingen: mevr. A.J.B. Vrolijk-Hemelman, Hofkampstraat 33, 7607 NB Almelo.

Bijeenkomsten: de derde woensdag van de maand op het bovenstaande adres.

AMSTERDAM

Samenwerkingscomité

Inlichtingen: de heer J.A. Hardeveld, tlf. (075) 28 70 18.

Bijeenkomsten: AKKE-conversatiebijeenkomsten elke dinsdag om 20 u. in het Centraal Station, laatste deur op het eerste perron (oostzijde, 2b) in, daarna een verdieping hoger.

Amsterdamaj mezaĝaj esperantistoj (NEA-sekcio)

Inlichtingen: de heer Rob. Keetlaer, Moterwal 6, 1021 PC Amsterdam, tlf. (020) 36 37 40 *of* Peter Ebenau, Molenstraat 30, 2018 Antwerpen, tlf. 09 32 32 37 34 69.

ANTWERPEN

Kon. Esperantogroep *La Verda Stelo*, v.z.w. ☆

Inlichtingen over Esperanto: tlf. (03) 234 34 00 (kantooruren) of 440 30 92 ('s avonds).

Bijeenkomsten: in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140, 1ste verdieping, elke vrijdag. Het clublokaal is open vanaf 18 u.

Programma:

- vrijdag 6 maart: KONU VIAN LINGVON, kwis met de heer Jules Verstraeten.
- vrijdag 3 maart: START VAN EEN NIEUWE ESPERANTOCURSUS: Een cursus voor beginners in 10 lessen. Om in te schrijven of voor informatie over deze of volgende cursussen, neem contact op met Alex Humet, tlf. (03) 233 97 32.
- vrijdag 13 maart: INTERNATIONALE AVOND: de heer Bob Venhuizen (NL) spreekt over „Ruilverkaveling".
- vrijdag 20 maart: INTERNATIONALE AVOND: de heer Martin Haaze (D) vertelt en toont dia's over het IJK '86 in Israël.
- vrijdag 27 maart: Laborgrupoj (zie onder).
- vrijdag 3 apr.: GREENPEACE stelt zijn werking voor met dia's. Deze avond wordt verzorgd door de heer Martin Besieux in het Nederlands.
- vrijdag 10 apr.: INTERNATIONALE AVOND: „Rakonto de vojaĝanto", het reisverhaal van de heer Marco Dutra (Brazilië).
- vrijdag 17 apr.: Goede vrijdag: vergadering zonder programma.
- vrijdag 24 feb.: Laborgrupoj (zie onder)

Elke vierde vrijdag van de maand bestaat er een keuzemogelijkheid tussen verschillende werkgroepen, waarvan een aantal telkens weerkeren. Voor het actuele programma bel je naar Dirk de Weerdt op (03) 218 63 76. Een nieuwigheid is al vast een theaterwerkgroep met Alex Humet. Deze avonden bevelen wij speciaal aan voor Esperantobeginners.

Vlaamse Esperantobond

Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tlf. (03) 234 34 00 (antwoordapparaat van 17.00 u. tot 9 u. en van 12.30 u. tot 13.30 u. en op vrije dagen).

BERINGEN

Beringse Esperantogroep ☆

Inlichtingen: de hr. Beckers, Rozenlaan 5, bus 1, 3950 Beringen, tlf. (011) 42 10 78.
Bijeenkomsten: de 2de donderdag aan de Rozenlaan 5.
Cursussen: in het St.-Jozefscollege in Beringen.

BEVERWIJK

Esperanto-grupo

Bijeenkomsten: dinsdagavond eens per maand, t. h. v. mevr. N. Reinders, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk, tlf. (02510) 31 079. De groep is onafhankelijk.

BRUGGE

Brugse Esperantogroep „Paco kaj Justeco" ☆

Inlichtingen: De hr. F. Roose, St.-Klaradreef 59, 8000 Brugge, tlf. (050) 33 19 81.
Bijeenkomsten: hebben plaats in het „Hof van Watervliet", Oude Burg 4, 8000 Brugge, iedere tweede en vierde donderdag van 20 tot 22 u. Eén uur wordt gewijd aan het hoofdthema en één uur aan mededelingen en besprekingen allerhande.
Programma:

- donderdag 12 maart: En la serio „Malfacilaĵoj de Esperanto" (!): refleksivaj kaj ne-refleksivaj verboj; transitivaj kaj netransitivaj verboj.
- donderdag 26 maart: Pensoj kaj konsideroj pri la jubileo de nia grupo kaj de Esperanto.

BRUSSEL

Brusselse Esperantogroep ☆[1]

Inlichtingen: De heer Marc Demonty, Schoolstraat 3, 1710 Dilbeek, tlf. (02) 569 31 33.
Bijeenkomsten: iedere dinsdag van 18.15 tot 19.45 u.

1. Leden die in Brussel wonen en hun adres in het Nederlands opgeven en personen die in het Nederlandstalig gedeelte van België wonen, zijn automatisch ook lid van de Vlaamse Esperantobond. Anderen worden lid van de „Association pour l'espéranto"

Europees Esperantocentrum

Inlichtingen: tlf. (03) 233 66 81.

Belga Esperantista Fervojista Asocio

Inlichtingen: de hr. de Sutter, Pijnbomenweg 4, 1180 Brussel.

DEN HAAG

NEA-sekcio

Inlichtingen: Mevr. I.M.J. Dijkhoff-Lenze, van Trigtstraat 20, 2597 VZ Den Haag, tlf. (070) 24 39 23.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag in het Esperantohuis, Riouwstraat 172. Gelieve eerst te bellen voor de tijden.
Programma:

- woensdag 11 maart: Fam. Th. van Woerden rakontas pri Usono.
- woensdag 25 maart: S-ro G. Berveling traktas la temon: Traduko de literaturo kaj kampara literaturscienco.
- woensdag 8 apr.: Societa kunveno.
- woensdag 22 apr.: S-ino R. de Jong: temo: Birdoj kun diversa plumaro.

TANEF (Naturamikoj-esperantistoj)
Inlichtingen: De hr G. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, tlf. (070) 66 65 47.

DEN HELDER
Esperanto-Klubo Den Helder
Inlichtingen: De hr. E. van den Oever, Treilerstraat 11, 1784 SW Den Helder.
Bijeenkomsten: de 1ste en 3de maandag van de maand in het clublokaal, Koningsstraat 115 (boven).

DEVENTER
NEA-sekcio
Inlichtingen: J.S. Douma, Rembrandtkade 177, 7412 HL Deventer, tlf. (05700) 18 304.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag.

DIEMEN
Internacia amikeco
Inlichtingen: F.L.E., Vlasdonk 1, 1112 JD Diemen, tlf. (020) 90 90 94.

EDEGEM
Inlichtingen: De hr. I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2520 Edegem, tlf. (03) 440 30 92.

EINDHOVEN
Esperanto-Klubo Eindhoven
Inlichtingen: de hr. R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, tlf. (040) 11 41 62.
Bijeenkomsten: de 3de woensdag om 20 u. in Aktiviteitencentrum „Henriette Roelants", Corn. Dankertstraat 2.

ENSCHEDE
NEJ-sekcio „EGE"
Inlichtingen: De Vluchtestraat 1-402, 7523 BE Enschede, tlf. (053) 33 26 40.

GENT
Genta Esperanto-grupo *La Progreso* ☆
Inlichtingen: Katja en Arpad Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9219 Gentbrugge, tlf. (091) 30 16 77.
Bijeenkomsten: iedere maand bestuursvergadering (datum wordt onderling overeengekomen) en iedere 4de vrijdag in het Chalet „Sluizeken", Sluizekenskaai te Gent.
Programma:
- vrijdag 27 maart, 20 u.: gevarieerd totaalprogramma met muziek, spelletjes, ... o.l.v. Patrick Haerick.
- vrijdag 24 april, 20 u.: de heer Alberto Fernandez, lid van de „Akademio de Esperanto", spreekt over Esperantoliteratuur.

GRONINGEN
NEA-sekcio
Inlichtingen: Esperantocentrum, Berkelstraat 5, 9725 GR Groningen, tlf. (050) 25 98 46.
Bijeenkomsten: in het wijkgebouw Helperkerk, Waldeck Pyrmontplein 13, tlf. (050) 26 00 49.

NUFARO (Afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)
Inlichtingen: Coranthijnestraat 69, 9715 RG Groningen, tlf. (050) 77 59 54.

HAARLEM/HEEMSTEDE

NEA-sekcio „Komprenado faras pacon"
Inlichtingen: G. Duivis, M. Vaumontlaan 168, 2101 EJ Heemstede, tlf. (023) 28 46 02.

HASSELT

Esperanto Hasselt ☆
Inlichtingen: De hr. Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tlf. (011) 25 34 67.
Bijeenkomsten: in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5.
Programma:

- donderdag 2 maart: Lingvostudoj, komuna tradukado.
- donderdag 16 maart: Kvizo (J. Hermans).
- donderdag 30 maart: Prelego kaj lumbildoj pri Aŭstrio (M. Aerts).
- donderdag 13 apr.: Lingvostudoj, komuna tradukado.
- donderdag 27 apr.: Prelego pri „LA PROFETO de Kahlil Gibran" (J. Geeraerts).

HILVERSUM

FLE-sekcio
Inlichtingen: Mevr. M. Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, tlf. (035) 12 717.

NEA-sekcio „Dreves Uiterdijk"
Inlichtingen: Mej. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, tlf. (035) 43 320.

KALMTHOUT

***La Erikejo* ☆**
Inlichtingen: Mevr. Huybrechts, Rozendreef 33, 2180 Kalmthout, tlf. (03) 666 99 88.
Bijeenkomsten: elke derde donderdag in Rest. Campus, Heidestatieplein 10, Heide-Kalmthout.

KAPELLE

Zelanda Esperanto-grupo
Inlichtingen: Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, 4421 JB Kapelle, tlf. (01102) 1563.

Bij afwezigheid: Rie en Kees Dentz, Karel Doormanplein 21, 4335 GC Middelburg, tlf. (01180) 14834.
Programma:

- vrijdag 27 maart, 19.30 h.: Pritrakto de la semajnfina renkontiĝo „Tridekplusuloj" en aŭtuno 1987a en Zelando kaj propagando de Esperanto ĉe Sunja van Liere, Sperwerhof 16, Heinkenszand.
- vrijdag 1 mei, 19.30 h.: Interparolo pri Esperanto-organizoj kaj -revuoj ĉe Rob Ebenau, Appelstr. 235, Goes.

KNOKKE

Esperantogroep Knokke ☆
Inlichtingen: De heer Marmenout, Helmweg 7, 8300 Knokke-Heist 1, tlf. (050) 60 55 35.

KORTRIJK

***La Konkordo* ☆**
Inlichtingen: De hr. C. van Biervliet, Oudenaardsesteenweg 158, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 22 00 11 en J. Hanssens, Meiweg 23, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 21 31 06.
Bijeenkomsten: Oude Dekenij, St.-Maartenskerkhof, Kortrijk, telkens om 19.30 u.
Programma:

- maandag 2 maart: 1. voordracht met dia's over „Wilde planten, bloemen, kruiden, ..." door de hr. Leo de Cooman.
  2. Grammatica les 17: lees- en vertaaloefeningen en conversatie (p. 51-52)
- woensdag 4 tot zondag 8 maart: Vrije Tijd-beurs in de Hallen, Doorniksesteenweg. Deelname van onze groep in het kader van het jubileumjaar. Iedere dag van 13.30 tot 19.30 u.
- vrijdag 20 maart: 1. grammatica les 18 met lees- en vertaaloefeningen (p. 54,55) en conversatie.
  2. kwis over „Grammatica en woordkennis van de voorbije lessen" o.l.v. J.P. Allewaert.
- dinsdag 7 april: 1. grammatica les 19 met lees- en vertaaloefeningen (p. 57,58) en conversatie.
  2. dictee en gezamenlijk lezen, o.l.v. J. Hanssens.
- donderdag 23 apr.: 1. grammatica les 20 met lees- en vertaaloefeningen (p. 60,61) en conversatie.

2. voordracht met reisdia's en commentaar in het Esperanto.
- donderdag 7 mei: grammatica les 21 en 22 met lees- en vertaaloefeningen (p. 62,64) en conversatie.

LEEUWARDEN
NEA-sekcio
Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdyk 18, 9084 AE Goutum, tlf. (058) 88 28 10.
Bijeenkomsten: donderdag om de veertien dagen om 15 u. in het Doopsgezind Centrum, Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN
Esperanto 2000 v.z.w.☆
Inlichtingen: Marc vanden Bempt, Duisburgsestraat 12, 3030 Leuven, tlf. (016) 20 14 53.
Bijeenkomsten: „Vespero 2000", de tweede woensdag van de maanden september tot juni in het Cultureel Centrum, Craenendonck, naast nr. 21, Leuven om 19.30 u.
Programma:
- woensdag 11 maart: Vespero 2000, vanaf 19.30 u.: woordspelen en zingen in Esperanto, gesproken dagblad. Tijdens deze avond vindt meteen ook de (statutaire) algemene vergadering van Esperanto 2000 vzw plaats. Al onze leden zijn van harte welkom.
- woensdag 18 maart: vervolgcursus, van 19.30 tot 22.30 u.
- woensdag 8 april: Vespero 2000, vanaf 19.30 u.: voordracht nog te bepalen; verder gesproken dagblad, woordspelletjes.
- woensdag 15 april: vervolgcursus, van 19.30 tot 22.30 u.

  Al deze activiteiten vinden plaats in het Cultureel Centrum, Craenendonck naast nr 21 (= Centrum Leuven, aan de Vismarkt), Leuven. Wij nodigen vooral de ex-cursisten van onze beginnerscursus uit: zij hebben immers pas hun examen afgelegd en zijn dus rijp voor Vespero 2000.

LIMBURG
Contactadres: Albert Claesen, Zonnebloemstraat 7, 3610 Diepenbeek, tlf. (011) 32 36 03.

Voor het inrichten van cursussen, informatie-avonden, info-standen of voor het verstrekken van inlichtingen over Esperanto. Wij verlenen graag onze medewerking bij de oprichting van nieuwe clubs.

MECHELEN
Mechelse Esperantogroep ☆
Inlichtingen: De hr. Saels, Lange Zandstraat 52, 2580 St.-Kathelijne-Waver, tlf. (015) 31 17 90.
Cursussen: Donderdag van 20 tot 22 u. in „Berimbau", H. Speecqvest 17, 2800 Mechelen.

MIDDELBURG
Zie Kapelle

MORTSEL
Esperantogroep Mortsel ☆
Inlichtingen: Meidoornlaan 42 b2, Mortsel of Sint-Hathebrandstraat 8, Mortsel, tlf. (03) 449 50 24.
Bijeenkomsten: iedere zondag om 10.30 u. in het Hof van Rieth, Molenlei 8.

NIJMEGEN
Esperanto-klubo Zamenhof
Inlichtingen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 PV Nijmegen, tlf. (080) 55 15 05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. op het vermelde adres.

NEJ-sekcio „NIMFEO"
Inlichtingen: Meijhorst 17-55, 6537 KE Nijmegen, tlf. (080) 44 68 03
Bijeenkomsten: De eerste woensdag van de maand. Bovendien geregeld cursussen.

ROTTERDAM
FLE-afdeling 2
Inlichtingen: Mevr. J. Quispel, Maarland 4, 3075 JV Rotterdam, tlf. (010) 19 82 01.
Bijeenkomsten: iedere donderdag, lokaal tot nader bericht niet bepaald. Voor inlichtingen telefoneer tussen 20 en 22 u.

Esperanto-grupo Merkurio
Inlichtingen: De hr. Rob Moerbeek, tlf. (010) 36 15 39.
Bijeenkomsten: De 1ste en 3de woensdag om 20u. in het hoofdkantoor van de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam.

SAT-Rondo
Inlichtingen: Mevr. W. v.d. Blink, Flat Meyenhage 133, 3085 NC Rotterdam, tlf. (010) 80 69 64.

ST.-NIKLAAS
Esperantogroep St.-Niklaas ☆
Inlichtingen: de hr. Leo Corijnen, Weynstraat 1, 2700 St.-Niklaas, tlf. (03) 776 33 88 of de hr. Gerard Baeyens, tlf. (03) 772 57 42.

TIENEN
Inlichtingen: Frans van de Perre, Nieuwstraat 33, 3200 Leuven Heverlee, tlf. (01) 26 00 08.

TILBURG
Esperanto Tilburg
Inlichtingen: de hr. H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, tlf. (013) 68 04 73.

TURNHOUT
Inlichtingen: de hr. G. Duyck, Harmoniestraat 47, 2300 Turnhout, tlf. (014) 41 22 33

UTRECHT
Samenwerkingscomité
Inlichtingen: de hr. Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, tlf. (030) 61 69 67.

WEERT
NEJ-sekcio „LONICERO"
Inlichtingen: Tromplaan 4, 6004 Weert, tlf. (04950) 21 251.
Bijeenkomsten: Iedere tweede dinsdag.

WIJLRE
Esperantogroep Marnolando
Inlichtingen: Tienbundersweg 38, 321 CR Wijlre, tlf. (04450) 12 48.

ZAANSTREEK
Esperantocentrum
Inlichtingen: Postbus 433, 1500 EK Zaandam, tlf. (075) 16 69 31.

De groepen aangeduid met een ☆ zijn aangesloten bij de Vlaamse Esperantobond. Het lidmaatschap bedraagt er 200 fr. per persoon en geeft recht op een gratis abonnement op *Esperanto-Panorama.* Het lidmaatschapsgeld kan worden betaald aan de groep of rechtstreeks op rek. 402-5510531-55 van de Vlaamse Esperantobond.

Librolisto
Op de volgende twee bladzijden vindt u een nieuwe aflevering van de boekenlijst van de Vlaamse Esperantobond. Hierin vindt u alle boeken (en platen en cassettes) die wij normaal in voorraad hebben en dus meestal onmiddellijk kunnen leveren. Leden van de Vlaamse Esperantobond krijgen automatisch een korting van 10% op de aangeduide prijzen. Nederlanders krijgen 6% korting ter wille van de BTW-wetgeving. Verzendingskosten worden op de factuur vermeld, die binnen 30 dagen dient te worden betaald. Natuurlijk kunt u ook boeken gewoon afhalen.
Ook Esperantoboeken die niet op deze lijst staan vermeld, kunnen worden besteld. Hier kan de levertijd iets langer zijn. Korting kan in dat geval meestal niet worden toegestaan.
Als u alle bladzijden van onze 'Librolisto' verzamelt, dan krijgt u automatisch een boekencatalogus die geregeld wordt bijgewerkt. Ontbrekende bladzijden worden u gratis bezorgd.
Wij zijn er ons bewust van dat de boekenlijst beknopt is. Wenst u meer informatie over bepaalde boeken, aarzel dan niet even te telefoneren naar het nummer (03) 234 34 00 (voor Nederland: 09 32 32 34 34 00)
Veel leesgenot!

5. Noveloj kaj rakontoj (daŭrigo)

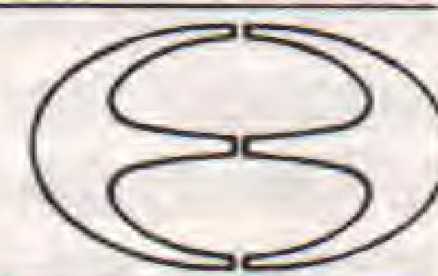
Ĥalil-Ĝibran Ĝ Rompitaj flugiloj, la	Prezo: 208 BEF
MacGill S Streĉ' eĉ, Steĉj-skeĉ'!	Prezo: 178 BEF
Forge J Verda raketo, la	Prezo: 156 BEF
Hasegawa T Verkoj de Verda Majo	Prezo: 378 BEF
Schwartz R Vole... Novele	Prezo: 424 BEF

6. Poezio

Beatrijs	Prezo: 60 BEF
Caprile M Blinda ermito	Prezo: 180 BEF
Ibsen H Brand	Prezo: 400 BEF
Krilov I Cent dek unu fabloj	Prezo: 233 BEF
Ungaretti G Doloro, la	Prezo: 162 BEF
El ĉina poezio	Prezo: 220 BEF
Krilov I Elektitaj fabloj	Prezo: 400 BEF
Sekelj T Elpafu la sagon (bindita)	Prezo: 515 BEF
Sekelj T Elpafu la sagon (broŝurita)	Prezo: 720 BEF
Ungaretti El subaj fontoj	Prezo: 113 BEF
Hundbazaro	Prezo: 195 BEF
Camoẽs Luzidoj, la	Prezo: 881 BEF
Valano J Malmalice	Prezo: 180 BEF
Sadler V Memkritiko	Prezo: 116 BEF
Waringhien G Mezepoka periodo, la	Prezo: 558 BEF
Kurzens N Mia spektro	Prezo: 212 BEF
Ady E Morto de la ĉielarko, la	Prezo: 100 BEF
Weinzierl H Nachklänge – Resonoj	Prezo: 500 BEF
Walraamoen K Ni devas vivi	Prezo: 192 BEF
Szczurek K Nuancoj	Prezo: 294 BEF
de' Giorgi A Pretertempe	Prezo: 360 BEF
Zamenhof M Proverboj	Prezo: 1194 BEF
Zamenhof L Proverbaro	Prezo: 143 BEF
Kajjam U Robaioj, la	Prezo: 240 BEF
Waringhien G Romantika periodo, la	Prezo: 480 BEF
Schwarz R Stranga butiko, la	Prezo: 292 BEF
de Heredia J Trofeoj, la	Prezo: 240 BEF
Schulz R Trombonoj de Jeriko, la	Prezo: 258 BEF
Schwarz R Verdkata testamento	Prezo: 292 BEF
Ŝulco R Vespero jam fariĝis	Prezo: 340 BEF
Gabrielli L Vivendo	Prezo: 348 BEF

7. Romanoj

Forge J Abismoj	Prezo: 156BEF
Nemere I Alta akvo, la	Prezo: 299 BEF
Baum V Amo kaj morto en Balio	Prezo: 513 BEF
Lienhardt Amuza legolibro	Prezo: 297 BEF
Goscinny Asteriks la Gaŭlo	Prezo: 217 BEF
Ba Jin Aŭtuno en la printempo	Prezo: 258 BEF
Dickens C Batalo de l' vivo, la	Prezo: 390 BEF
Orwell G Besto-Farmo, la	Prezo: 230 BEF
Nemere I Blinda birdo, la	Prezo: 299 BEF
Keyes K Centa simio, la	Prezo: 143 BEF
Móritz Z Ĉiela birdo	Prezo: 155 BEF
Valano J Ĉu li bremsis sufiĉe?	Prezo: 280 BEF
Valano J Ĉu li venis trakosme?	Prezo: 470 BEF
Valano J Ĉu ni kunvenis vane?	Prezo: 492 BEF
Valano J Ĉu rakonti novele?	Prezo: 392 BEF
Balano J Ĉu ŝi mortu tra-fike?	Prezo: 316 BEF
Valano J Ĉu vi kuiras ĉine?	Prezo: 527 BEF
Stevenson R Doktoro Jekyl kaj s-ro Hyde	Prezo: 370 BEF
Bakunin Elekto de tekstoj	Prezo: 96 BEF
Lejzerowicz El la "Verda Biblio"	Prezo: 155BEF
Cela C Familio de Pascual Duarte, la	Prezo: 348 BEF
Prus B Faraono, la (3 volumoj)	Prezo: 1242 BEF
Prus B Faraono, la (bildrakonto)	Prezo: 96 BEF
Nemere I Febro	Prezo: 299 BEF
Nemere I Fermita urbo, la	Prezo: 299 BEF
Mor J Filoj de l' ŝtonkora homo, la	Prezo: 120 BEF
Pioro J Hieroglifo	Prezo: 180 BEF
Szilagyi F Inter sudo kaj nordo	Prezo: 210 BEF
Dorval D Jaĥto veturas for... kaj veturigas la morton	Prezo: 360 BEF
Engholm S Junuloj en Torento	Prezo: 243 BEF
Szathmari S Kain kaj Abel	Prezo: 349 BEF
Linton K Kanako el Kananam	Prezo: 216 BEF
Boatman Kara diablino	Prezo: 229 BEF
Gabrielli L Karnavalo	Prezo: 162 BEF
Linz E Kion travivis aŭstria familio en la brazila praarbaro	Prezo: 523 BEF
Tofalvi E Kiuj semas plorante...	Prezo: 300 BEF
Knaboj de Paŭlo-strato, la	Prezo: 309 BEF
Szilagyi F Koko krias jam !	Prezo: 258 BEF
Sekelj T Kumeŭaŭa, la filo de la ĝangalo	Prezo: 229 BEF
Schwartz R Kun siaspeca spico !	Prezo: 567 BEF

Franstaligen willen Nederlands leren
Meer dan 85% van de Franstalige leerlingen uit het laatste jaar van het hoger middelbaar onderwijs in Brussel is van mening dat het onderwijs van het Nederlands verplicht moet blijven in de hoofdstad, en reeds zeer vroeg moet beginnen. Uit een enquête gehouden door de „Communauté Educative Sociale-Chrétienne" (CESC) onder 1 420 Brusselse scholieren uit de verschillende schoolnetten, blijkt dat een grote meerderheid van de leerlingen doordrongen is van het belang van de kennis van de tweede landstaal en zich tevens bewust is van de onvoldoende kennis ervan.

(Het Volk, 2-5-1986)

Meester Nederlands aub
Voor de correctionele rechtbank in Leuven diende een Franstalig meisje te verschijnen op verzet, na een verstekvonnis. Omdat ze geen Nederlands kent, was er een tolk voorzien. Toen de rechter de ondervraging begon, kwam de jonge advocate herhaaldelijk in het Frans tussen. Toen ze ook nog in het Frans wilde pleiten, greep de rechter in. Hij stipte aan dat de verdedeging in elk geval Nederlands moet spreken. Dat leek de Brusselse advocate sterk te verwonderen. Ze probeerde het nog eens in het Frans, maar moest uiteindelijk in stuntelig Nederlands de rechter duidelijk maken dat ze de verzending naar een Franstalige rechtbank wou.

(Het Volk, 2-9-1986)

Woord en gebaar, een brug naar elkaar
Tijdens een congres van de Nederlandstalige Dovenverenigingen pleitte nationaal secretaris Maurice Buyens voor een eenvormig doven-communicatiesysteem. Net zoals in de gewone taal bestaan er ook in de gebarentaal diverse dialecten, waardoor de communicatie tussen doven uit verschillende streken wordt bemoeilijkt. De secretaris pleitte ook voor het invoeren van gesubsidieerde doventolken. Doven hebben in deze maatschappij weinig gelegenheid om bij te leren. Daarom is het vormingswerk voor deze groep mensen van groot belang. Opdat ze zouden kunnen deelnemen aan cursussen, zijn doventolken noodzakelijk. Andere taalgroepen hebben recht op tolken, waarom dan de doven niet? Er zijn in Vlaanderen afgestudeerde tolken, maar wat moeten doven doen als zij zelf iedere tolkprestatie moeten betalen? De federatie eist dan ook dat de overheid de tolken subsidieert en betaalt zoals andere tolken. Ze vraagt een minimum van 24 tolkuren per dove per jaar. Verder drukte de federatie de wens uit dat de overheid een inspanning zou doen om apparatuur ter beschikking te stellen van de doven, die hun integratie zou bevorderen. In eerste instantie werd daarbij gedacht aan een doventelefoon waarvoor het in het buitenland reeds diverse systemen bestaan. Dat het abonnement op een doventelefoon maar evenveel mag kosten als een gewoon abonnement, lijkt de federatie evident, elke meerkost zou ten laste moeten vallen van de overheid.

(naar Het Volk, 9-9-1986)

(G)één van de negen
De Vereniging Algemeen Nederlands congressseert dit jaar in Brussel, zetel van de Europese instellingen. De plaats van het congres inspireerde ook het thema: Wat met de kleine talen in de Europese gemeenschap? Deze vraag is het stellen waard, omdat er momenteel geruchten gaan dat de Europese gemeenschap wel eens zou kunnen gaan besparen op vertaal- en vertolkwerk. Het klopt inderdaad dat twaalf lidstaten en negen verschillende talen enorm veel vertaalwerk eisen, wil men iedereen in zijn eigen taal bedienen. Meer en meer gaan er dan ook stemmen op om te besparen, wat concreet betekent: geen vertaal- en vertolkwerk meer voor de „kleinere" talen.
Tijdens het Taalcongres van VAN zullen dan ook sprekers aan het woord komen die nauw betrokken zijn bij de praktijk van het talenprobleem binnen de EG. Ondermeer

zal de positie van het Nederlands in de veeltaligheid van de EG worden belicht, zal het tolken in de EG van de twaalf worden besproken en wordt de vraag gesteld of het taalregime in de EG op lange termijn wel te handhaven is.
Een vrij pessimistisch geluid mag worden verwacht van Oscar De Wandel, algemeen secretaris van de Taalunie, die er de aandacht op vestigt dat het Nederlands, net als alle andere talen, wel als officiële taal en als werktaal werd erkend, maar dat de bepalingen in verband met het taalgebruik niet waterdicht zijn. Er blijft een zekere maneuvreerruimte over en daarvan wordt gebruik gemaakt om de kleine talen achter te stellen.
Niet alleen de „gaten" in de bepalingen spelen het Nederlands echter parten; ook de houding van vele Nederlanders en Vlamingen, die maar al te graag bereid zijn zich in andere talen te behelpen. Die houding zou ertoe kunnen aanzetten het gebruik van het Nederlands te beperken, maar meteen komen de Nederlandstalingen, wanneer ze een vreemde taal gebruiken in gespecialiseerde materies, ook in een nadelige onderhandelingspositie.
Dat meertaligheid geld kost, geeft Oscar De Wandel grif toe maar hij stipt toch aan dat ze slechts twee procent van de totale Gemeenschapsbegroting bedraagt. Dat meertaligheid tot spraakverwarring leidt, betwijfelt hij. Het is trouwens niet omdat je enkele talen uitsluit (om er dan toch nog vijf of zes over te houden) dat je sneller kunt werken.

(naar Het Volk, 31-10-1986)

Eén van de negen

We moeten het aantal EG-talen beperken tot twee of drie, zeggen de pragmatici, alleen al omdat elk jaar weer vele miljarden aan vertaalwerk worden gespendeerd en we dat geld beter kunnen gebruiken. Ze hebben ongelijk om vier redenen.
Allereerst zijn de besluiten van de EG rechtstreeks bindend voor de twaalf lidstaten en voor alle burgers in die lidstaten. Uit democratische overwegingen moeten zij kennis kunnen nemen van die besluiten in hun moedertaal. Er moet bijgevolg hoe dan ook worden vertaald en je vermindert de kosten niet door het vertaalwerk aan de afzonderlijke lidstaten toe te vertrouwen. Sommigen vinden dat de EG zich moet spiegelen aan de Verenigde Naties, waar het aantal officiële talen beperkt is tot vijf. Zij vergelijken appelen met peren. De besluiten van de VN zijn immers niet rechtstreeks bindend, maar worden pas rechtsgeldig, als ze in de nationale wetgeving zijn opgenomen.
Er is nog meer. Als het Frans en het Engels de enige offiële talen zijn, behoren alle Europese parlementairen die talen grondig te beheersen. Het staat buiten kijf dat zij hun voordeel doen met de kennis van vreemde talen, maar dat is nog geen reden om er een voorwaarde voor verkiesbaarheid van te maken. Uit democratische overwegingen moeten zij de politici kunnen kiezen van wie wij denken dat zij ons het best zullen vertegenwoordigen. Het staat iedere kiezer vrij om daarbij ook de bovengenoemde taalmaatstaf al dan niet te hanteren.
Tevens moet erop gewezen dat je een vreemde taal nooit zo goed beheerst als je moedertaal. In een meertalige discussie hebben de moedertaalsprekers altijd een ruime voorsprong. In het Europees Parlement moeten alle leden op gelijke voet worden behandeld en daarom hun moedertaal kunnen gebruiken. Ook dat is een kwestie van democratie: politici moeten gelijke kansen krijgen. U kunt tegenwerpen dat ze dan maar met zijn allen Esperanto, Interlingua of Volapük moeten praten; dan is het uit met het vertaalwerk. Dat is evenwel niet haalbaar uit politiek oogpunt en niet wenselijk uit cultureel oogpunt.
Taal is niet alleen een (kunstmatig) middel om met elkaar te communiceren: ze draagt ook een cultuur. De verscheidenheid van culturen en talen is een wezenskenmerk van de Europese beschaving. Het kan de bedoeling niet zijn te doen alsof dat niet het geval is of er een eenheidsworst van te maken. Toegegeven: nationalisme met oogkleppen op is niet bevorderlijk voor de Europese eenmaking; maar er kan worden gevreesd dat de verdeeldheid tussen de lidstaten alleen maar groter wordt, als het aantal EG-talen tot twee wordt beperkt. Het is immers bepaald frustrerend om zelf onzichtbaar te worden in de taal ten voordele van anderen.

(De Standaard, 1 jan. 1987)

Dit artikel van de hand van E. Berode verscheen in de rubriek TAAL van De Standaard. Hoewel de heer Berode overvloed

van gelijk heeft in zijn betoog wat de verdediging van de meertaligheid in Europa betreft, gaat hij toch in de fout wanneer hij Esperanto, Volapük of andere plantalen afwijst. Enerzijds zal hij moeten toegeven dat „politieke haalbaarheid" geen argument mag zijn, want ook zijn standpunt is bijna niet meer politiek haalbaar (laat Noorwegen, Turkije, Zweden, Joegoslavië... nog toetreden tot de EG en de stemmen voor Europese één- of tweetaligheid zullen wellicht de verdedigers van de meertaligheid overdonderen). Anderzijds is zijn vrees dat deze plantalen een culturele verschraling zullen betekenen, één van de meest gehoorde vooroordelen tegen die talen. Nochtans zou hij als taalbeschouwer toch moeten weten dat juist de grote (politiek-economisch machtige) talen de cultuur van de kleine talen verstikken (de hedendaagse popcultuur moge daar als hét voorbeeld voor gelden). Daarenboven willen wij er op wijzen dat juist het Esperanto heel wat kleinere culturen extra levensadem toedint, omdat waardevol literair werk in die talen wel in het Esperanto wordt vertaald, veelal zelfs door mensen uit dat taalgebied zelf die dus bij uitstek de bedoeling hebben hun eigen cultuur aan de wereld te openbaren, terwijl die literatuur in het Frans of Engels nauwelijks of slechts sporadisch een kans krijgt.

Het ware misschien geen kwaad idee wanneer lezers van ons tijdschrift in hun pen kropen en de heer Berode van antwoord dienden.

DLT

DLT – Distribuita Lingvo-Tradukado – is een project van geautomatiseerde vertaling. Ze heet „verdeeld" (distribuita) omdat ze op verschillende plaatsen gebeurt. Eerst gebeurt er een vertaling van de brontaal naar het Esperanto (meer bepaald naar een verstrakte vorm van het Esperanto) bij de auteur, en later wordt dit Esperanto vertaald in de doeltaal bij de diverse lezers. Op de vraag of deze verstrakte vorm van het Esperanto geen bedreiging vormt voor het Esperanto zelf, wordt ontkennend geantwoord, omdat deze vorm een machine-interne aangelegenheid blijft en nooit naar buiten treedt. Het project werd opgezet door de firma BSO en wordt financieel gesteund door de Nederlandse regering. Aan het project werken verscheidene esperantisten op hoog professioneel niveau mee. De eerste resultaten zijn voorzien voor 1988. Dan zou het systeem in staat moeten zijn technische teksten over vliegtuigonderhoud in eenvoudig Engels te vertalen naar eenvoudig Frans.

(naar Heroldo, 10 oktober 1986)

Avondleergang Esperanto in Luik

De kans zit erin dat vanaf oktober 1987 er te Luik een avondleergang Esperanto zal worden ingericht. Dat is het resultaat van langdurig aandringen van de Luikse Esperantogroep bij de pedagogische en politieke overheden. De schepen van onderwijs van de stad Luik is reeds overtuigd, het wachten blijft nu nog op de toestemming van het ministerie van onderwijs.

De cursus zal worden ingericht in het kader van het onderwijs voor sociale promotie. Een leergang van 20 weken, a rato van 2 uur per week.

(naar La Meuse, 16 dec. 1986)

Gratis een Esperantoboek

In dit nummer gaat het gratis Esperantoboek naar S. de Weerdt uit Borgerhout. Hartelijk proficiat! Ook u kunt bij een volgende gelegenheid een boek in de wacht slepen. Zend ons interessante teksten voor Esperanto-Panorama, en het lot doet de rest!

Bovendien...

werd Esperanto vermeld op de volgende dagen:

861001 De Morgen
861031 Het Belang van Limburg
861031 De Morgen
861103 Het Belang van Limburg
861223 Het Volk
870130 Het Laatste Nieuws

Radio-uitzendingen over Esperanto kon u horen op

BRT1 „Het Vermoeden", 8 januari.
BRT1 „Klapstoel", 9 januari.
BRT2 „Broccoli", 13 januari.
BRT-Wereldomroep, 18 januari.
BRT2 Studio Brussel, 20 januari.
BRT2 „Limburg '87", 27 januari.
BRT2 „Antwerpen apart", 3 februari.

en een televisieuitzending op 24 januari: „Terloops" op BRT-TV.

Interview

Intervjuo kun Stefan Maul, redaktoro de MONATO

E-P: Jam la okan jaron vi nun redaktas la revuon MONATO; ĉu via magazino do nun firme establiĝis en Esperantujo?

S. Maul: Ne. Certe, MONATO ĝisvivis la jubilean jaron 1987 kaj aperas almenaŭ jam pli longe ol la unua gazeto en Esperanto, „La Esperantisto" (kiu mortis en sia sesa jaro), kaj multaj aliaj efemeraj revuoj kaj revuetoj dum la centjara historio de l' internacia lingvo. Sed ĝuste en tiu ĉi centa jaro de Esperanto, ĉi tiu plej ne-esperantista revuo MONATO, kiu uzas Esperanton kiel internacian komunikilon en plej vasta senco, kaj kiun Marjorie Boulton kalkulas inter la ĉefaj atingaĵoj de la Esperanto-literaturo dum la lastaj du jardekoj, tamen riskas fiaski.

E-P: Kial ĝi povas fiaski?

S. Maul: MONATO estas unu el la malmultaj Esperanto-gazetoj, kiuj devas vivi nur per vendado, kiuj ne disponas pri asocio aŭ alia instanco (ekz. ŝtata, kiel *El Popola Ĉinio*) subtenanta ĝin finance. Tamen MONATO kostas sufiĉe multe, kaj pro la amplekso kaj pro la teknika aranĝo. Kvankam ni provas elspezi minimume, ni ne povas konkurenci ĉe la prezo al aliaj Esperanto-revuoj, se ni volas teni altan nivelon. Ni devas simple kompreni, ke tiuspeca revuo estas ege kosta por multaj esperantistoj en landoj, kies loĝantaro ne estas riĉa. Krome jen estas la bariloj de devizaj kaj transpagaj problemoj en multaj landoj.

E-P: Kiom da MONATO havas nun?

S. Maul: Fine de 1986 ni havis iom pli ol 1900, sed ni bezonus pli malpli 2500.

E-P: Oni foje aŭdas plendojn, ke MONATO estas tro ampleksa, ke oni ne sukcesas legi ĉion. Ĉu ne estus do pli bone, redukti la amplekson kaj tiel ankaŭ la prezon?

S. Maul: Vi pravas, ke MONATO estas ampleksa. Se oni transkalkulus ĝin al libro, oni havus ĉiujare volumon de preskaŭ 800 paĝoj en la formato de Plena Ilustrita Vortaro (PIV), kiu havas 1300 paĝojn. PIV kostas 129 nederlandajn guldenojn plus sendkosto; MONATO kostas 59 nederlandajn guldenojn inkluzive de sendkosto. La komparo do ne estas malfavora al MONATO, precipe se oni konsideras ke la revuo liveras treege varian enhavon kaj alportas ion por ĉiu. Estas abonantoj, kiuj efektive legas ĉion; sed la karaktero de tia revuo ne estas, ke oni legu ĉion – ĝi estas por elekti kaj selekti. Sed – kaj tio montras la dilemon – se ni reduktus la amplekson, MONATO ne plu povus esti ĝuste tiom varia kaj multaspekta. Efektive ni ja havas konstante materialon tre bonan por plenigi ne nur monatan sed semajnan revuon. La monata aperoritmo estas jam la minimuma, kiun oni povas toleri por tia revuo, laŭ ĵurnalisma vidpunkto.

E-P: Tiu ĉi via rigora starpunkto tamen povas signifi, se mi ĝuste komprenas vin, la morton de MONATO, ĉu ne?

S. Maul: Ĉu rigora aŭ ne, estas la sole adekvata ĵurnalisma starpunkto: aŭ MONATO estas tia – kaj pli bona, pli ampleksa, pli ofta – aŭ ĝi ne havus sencon. Amputi ĝin en ofteco, amplekso, varieco, tio signifus verdikti ĝin je morto, ĉar ĝi kontentigus neniun.

E-P: Kiaj estas ĉi tiuj ĵurnalismaj principoj?

S. Maul: Nu, pri la ĝenerale validaj mi ja probable ne devas paroli, pri klopodado je vereco, objektiveco kaj precizeco. Sed MONATO ekzemple ankaŭ estas – malofta afero en Esperantujo – aperta por ĉies opinio kaj kritiko, sendependa de iu ajn organizo, instanco aŭ persono; ĝi, cetere, ankaŭ ne dependas de mi kiel redaktanto, ĉar mi ne vidas mian taskon en subpremado de ies opinio – en tiu senco mi fakte estas nur teknika redaktanto. Tamen, MONATO havas kompreneble certan gvidlinion klarigeblan el la idealoj de l' uzantoj de Esperanto; tute ĝenerale oni povus diri, ke ĝi volas servi al realigado de l' homaj rajtoj, kiel ili estas difinitaj en la diversaj ĉartoj, ekz. tiu de UN.

E-P: Ĉu pro tio MONATO estas, kiel vi diras, unika?

S. Maul: Ne, ĉar la menciitaj principoj ne estas eksterordinaraj. Sed MONATO estas pro alia principo vere unika en ĵurnalisma senco. Kontraste al aliaj tielnomataj internaciaj revuoj kaj magazinoj, kiuj malgraŭ sia asertita internacieco ja aperas en lingvo ne internacia (precipe en la uson-angla), MONATO estas – helpe de l' vera internacia lingvo Esperanto – ne-nacia aŭ mult-nacia

aŭ do ĝuste internacia. Konkrete: por MONATO raportas el la diversaj landoj ne (kiel ekz. por usonaj magazinoj *TIME* aŭ *NEWSWEEK*) usonaj ĵurnalistoj, sed aŭtoroj loĝantaj en la koncernaj landoj, originale en Esperanto. Estas ja klare, por doni ekzemplon, ke mi kiel profesia ĵurnalisto en FR Germanio povas multe pli bone raporti pri eventoj en mia lando ol iu ajn eksterlanda korespondanto, kiu nur supraĵe konas ĉi tiun landon. Tiel do MONATO peras al la legantoj tute alian, multe pli veran bildon pri la diversaj landoj, pri la mondo. Tiun ĉi unikecon de MONATO, ŝajnas al mi, ankoraŭ multaj esperantistoj ne ekkonis; precipe esperantistoj en okcidentaj landoj, kiuj sentas sin ĉiam bone informataj per la amas-komunikiloj, ne komprenas tion, ĉar ili ne scias (kiel mi el multjara profesia sperto), kiom malbone informataj ili estas pro l' usona monopolo en informado internacia kaj tutmonda.

E-P: MONATO deklaras sin ne-movada revuo. Tamen oni trovas en ĝi sufiĉe ofte artikolojn pri Esperanto kaj ĝia movado...

S. Maul: ... kaj prave, ĉar ni ja ne povas neglekti Esperanton kaj la Esperanto-movadon, se MONATO volas esti internacia revuo, kiu kompreneble traktas internaciajn problemojn – kaj sendube la lingva estas unu el la plej gravaj tiaj problemoj. MONATO do okupiĝas pri Esperanto-temoj, kiom decas al internacia revuo, do pri gravaj eventoj kaj tendencoj. Sed vi ja ne trovos en MONATO raportojn pri iuj klubaj kunvenoj aŭ informon pri nova Zamenhof-strato en N-urbo.

E-P: Oni trovas en MONATO ankaŭ kritikon pri UEA. Ĉu tio decas, se oni ja scias, ke UEA subvencias vian revuon?

S. Maul: Subvencio estas la malĝusta vorto. UEA savis la revuon, kiam ĝi estis en krizo en 1984; la estraro de UEA prudente ekkonis, ke estus bato ankaŭ por la Esperanto-movado, se MONATO malaperus. Do oni donis laŭ komplika sistemo garantiojn kaj krediton, kiuj ebligis daŭrigi la eldonadon, sub la kondiĉo postulita kaj garantiata de mi, ke ĝi restas sendependa. Efektive la estraro de UEA ĝis hodiaŭ neniam provis iel premi min, ĉar oni en Roterdamo bone scias, ke tuj mi ĉesus en tia kazo – kaj tio signifus la morton de MONATO. Sed por reveni al la kerno de via demando: Kompreneble revuo, kiu sekvas ĵurnalismajn principojn kaj ne propagandajn (t.e. propagando por la Esperanto-movado je ĉiu prezo), ne povas kritiki kion ajn sed ne la Esperanto-movadon mem. Kaj sendube ja la plej grava instanco movada estas UEA, do ĝi estas en la centro de l' atento kaj aŭtomate do ankaŭ de l' kritiko. Se MONATO ne kritikas, kiu alia Esperanto-revuo faru? Eble, tamen, MONATO tro malofte laŭdas la instancojn de UEA ... sed vi scias, kiom hezitemaj estas ĵurnalistoj en laŭdado!

E-P: Tamen, se ankaŭ MONATO ja intencas – kion mi supozas – antaŭenigi la Esperanto-movadon, ĉu tia kritiko ne pli multe damaĝas ol utilas?

S. Maul: Jen unu el la fundaj eraroj ne nur de l' Esperanto-movado. Ni nun observas spirhalte, kiom sovetia partiestro Gorbaĉov reformas la inform-politikon de la lando regata de li, ĉar li ekkonis ke silenti pri mankoj kaj eraroj alportas nenion pozitivan. Por progresi, oni devas klare nomi erarojn „eraroj" kaj misagojn „misagoj". Nur tiel oni povas lerni kaj instrui, antaŭenigi la socion. Se oni malpermesas informi la publikon pri skandaloj, la posta skandalo estas des pli granda kaj danĝera – ĉar en la hodiaŭa mondo ne eblas vere sekretigi ion. Do ankaŭ la esperantistoj lernu tuj konfesi, koncedi, informi ankaŭ malfavorajn aferojn. Sincereco kaj honesteco ĉiam alportas pli da utilo ol kaŝado, ĉar mensogantoj-silentantoj perdas kredindecon.

E-P: Kiun rolon vi atribuas al MONATO dum la jubilea jaro?

S. Maul: Neniun apartan rolon. MONATO eminente kontribuas al la jubileo sole per sia pluekzisto. Tion tamen povas garantii nur la jubileantaj esperantistoj. Estus certe malgaja fino de l' jubilea jaro, se MONATO – kiu tiom ekstreme ekspluatas kaj pruvas la eblecojn, kiujn donas Esperanto – mortus en decembro 1987.

E-P: Kiel oni povus eviti tion?

S. Maul: Mi jam ofte diris, ke sole per tio oni povus certigi la ekziston de MONATO, se ĉiu Esperanto-klubo de l' mondo abonus ĝin. Tio estus solida bazo por ebligi pluan evoluon de tiu ĉi unika revuo.

MONATO estas abonebla ankaŭ ĉe FEL kontraŭ 1095 frankoj jare.